

Lõrp

Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi ajaleht

Viis aastat rõõmu ja muret

Nr. 6 Oktoober 1994

Eesti Emakeeleõpetajate Selts (EES) saab 5-aastaseks — tore, tore! Ta on juba nii vana — väike juubel või kuidas? Alles nii noor — mis see 5 aastat on emakeeleõpetuse ajalooga võrreldes!

Niisiis võib sellele faktile läheneda mitme kandi pealt ja igakord ka märki tabada. **Oleme tõesti rõõmsad ja natuke uhkedki, et**

* rohkem kui sada emakeeleõpetajat Eestis on viitsinud ja tahtnud seltsi töös osaleda;

* seltsil on teovõimeline ja —tahteline juhatuse (praegused liikmed on Piret Hiisjärvi, Kadri Liivaleht, Salme Haavik, Kersiti Kaldma, Aili Kiin, Maire Eiert, Viivi Maansoo, Maaja Hage, Anu Petermann, Jaan Õispuu ja allakirjutanu), kes pole pidanud paljaks teha ilma palgata ja napi tunnustuse eest rasket organiseerimis- ja juhtimistööd ning käia 7—8 korda aastas laupäeviti juhatuse koosolekul;

* seltsi juhatuse koos innukate abilisega on jaksanud ja osanud korraldada kümme 2-päevast konverentsi (kevad- ja sügispäevi), viis 2—3 päeva kestnud

suvekursiooni ja viis jõulupidu;

* EES-il on head, nii tõised kui ka seltskondlikud suhted Soome Emakeeleõpetajate Liiduga ja meie seltsi tegevliikmeteks on 11 meeldivat soome kolleegi.

Rõõmu on valmistanud veel mitmed kordaminekud, nagu oma „Lõrp“-leht, sisukas EES-i tegevust kajastav kroonika, seltsi aastapreemiad jne.

Kuid nagu elu üldse, nii pole ka EES-i töö juhtimine valmistanud ainuüksi rõõmu ja rahuldust. Olen tõsiselt tüdinud ja väsinud rääkimast sellest, et õpetajate erialaseltside (—liitude) töö vastu pole meid registreerinud ministeerium tundnud vähimatki huvi, ruumi eraldamisest või materiaalsest toetamisest kõnelemata. Kas tõesti peab seltsi juhatuse jäamagi õnnetuks palujaks, kelle pöördumistele Eesti haridusjuhud ei suvatse isegi vastata?

Sain hiljuti pahandada ühelt tuntud koolimehelt, et EES olevat pühendunud vaid oma liikmete hedonistlike huvide rahuldamisele ega tegele üle-eestilise õpetajate liidu aktiveerimisega ja õpetajate

majanduslike murede lahendamisega. Kahtlen küll kõvasti, kas õpetajate silmaringi laiendamine meie seltsi kevad- ja sügispäevadel on teeninud hedonistlikke (s.t. naudingulisi) eesmärgi, nagu ka teaberikkad suvised kultuuriretked. Samas olen nõus, et peaksime oma liikmete materiaalsete huvide eest võitlema. Aga kuidas, kui seda ei suuda teha vastav ametiühing ega ka ametlikult registreeritud Eesti Õpetajate Liit?

Olen mures sellegi pärast, et noori innustunud emakeeleõpetajaid ei ole eriti palju EES-iga liitunud (kui palju neid praegu koolideski on?). Ilma järelkasvuta on aga raske seltsi rõõmsamat tulevikku ette kujutada.

Ehk aitab muredest. Lõppude lõpuks on neid siiski vähem kui rõõme, ja tänavuste sügispäevade ajal võiksime eeskätt rõõmustada. Minu meelest on see lühikesena tunduv aeg olnud meie seltsi elus küllaltki pikk ja sisukas.

Hoide Sikk,
EES-i esinaine

Põhifakte seltsi kroonikast

25. mai 1989 — paarikümne kokkutulnud emakeeleõpetaja seast valitakse algatusrühm, kes asub tegema ettevalmistusi seltsi loomiseks.

30. september 1989 — Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi (EES-i) asutamiskosolek TPed'i aulas. Õhtul on meeleolukas kontsert Niguliste kirikus, esineb filharmoonia kammerkoor Tõnu Kaljuste juhatusel.

28. oktoober 1989 — esimene juhatuse koosolek, kus seltsi esinaiseks valitakse HOIDE SIKK, kes on sellel postil tänini. Juhatuses on viis aastat olnud ka VIIVI MAANSOO, AILI KIIN, SALME HAAVIK ja MAIRE EIERT.

23. november 1989 — EES registreeritakse Hariduskomitees ametlikult.

9. detsember 1989 — seltsi esimene talvepidu Vändras.

23.—24. märts 1990 — EES-i kevadpäevad Tallinnas, need on pühendatud hõimurahvastele.

11.—12. mai 1990 — ekskursioon Liivimaale professor Eduard Vääri juhtimi-

Emakeele sammas Kadrinas

sel. Osa võtavad 27 eestlast ja 8 soomlast. See on seltsi esimene välisreis.

19.—21. oktoober 1990 — sügispäevad Pärnus, päevakorras kõneõpetuse teoreetilised ja praktilised küsimused.

8.—9. detsember 1990 — jõulukokkutulek Toilas, ekskursioonid „Estonia“ kaevandusse ja Pühtitsa kloostrisse, kohtumised Voka taidlejate ja luuletaja Virve Osilaga.

21.—23. märts 1991 — kevadpäevad Tartus ülikooli raamatukogus konverentsisaalis teemal „Folkloor ja kool“.

13.—15. juuni 1991 — ekskursioon Saaremaale. Osavõtjaid on 50, neist 5 soomlast, osaleb ka luuletaja Debora Vaarandi.

24.—26. oktoober 1991 — sügispäevad Viljandis, teemaks rahvuskultuuri probleemid. Kohtumine Jaak Allikuga „Ugalas“ ja bankett Viiratsi kaubanduskeskuses. Peetakse ka aastakoosolek ja valitakse uus juhatuse.

14. detsember 1991 — jõulupidu Kivimäe koolis.

27.—28. märts 1992 — kevadpäevad Tallinnas. Arutletakse emakeeleõpetuse ja õppekirjanduse üle.

19.—21. juuli 1992 — ekskursioon (Järg 4. lk.)

KAS TUNNED MAAD...

Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt
käib Läänemere rannale
ja Munamäe metsalt, murult
käib lahke Soome lahele?

M. Veske

Oli esmaspäev, 18. juuli, kui bussitais emakeeleõpetajaid meeldivalt mõnuses suvesoojuses mööda Tartu maanteed Tallinnast välja sõitis. Ilm oli tõepoolest meie salasoo-ve arvestanud ja mõned kuumapügalad järele andnud ning nädalavahetuse leitsaku asemele ideaalse ekskursioonilma kinkinud. Suveks koolimured unustanud õpetajad läksid Viru- ja Järvamaad avastama.

Põhja-Eesti maastik on tasane ja pisut üksluine. Peagi vaibub lõbus sumin bussis ja mikrofoni võtab Veljo Ranniku. Uudishimulike pilgud vilksavad nüüd vasakule ja paremale, kiikavad ette ja kaevad taha. Igal paigal on oma aja- ja elulugu. Lehmja—Vaida—Kuivajõe—Tuhala... Sirutame selga. Esimese peatuse teeme Kose—Uuemõisas. Mõisapargi tiigis õitsevad oma puutumatus ilus topeltõielised vesiroosid. Märkame kure pesa. Pole vist kedagi, kes teaks sellest linnust pajatada rohkem kui meie suurepärase giid.

Enne kohvipausi Ardu oleme imetlenud Kose kirikut ja jalutanud kirikuaias. Tagasihoidlik altarimaal — lihtsa maamehe töö, esivanemate pärand. Renessansihõnguline kantsel, gooti stiilis lühtrid. Luteri kirik andis meile eesti keele. Oleme kuulanud peatüki kunstiajaloo.

Bussis naudime lõbusaid lugusid hullust krahvist Mannteuffelist. Veel enne keskpäeva ületame Järvamaa piiri. Järvi ei olegi! Kõrvema metsatalud jäävad maanteest kaugele. Kunagine vilets maa on andnud palju inimesi Tallinna. Järva murdest kujunes linlaste keel.

Koordi mõis. Seisatame vanas pargis. Veel on aimata omaaegse pargikujunduse elemente. Ronime läbi naivistliku veranda. Imetleme, kuidas üks kohalik metskond puhast entusiasmist restaureerib vana mõisahoonet.

Roosna—Alliku. Siinnegi mõisahoone on uut kuube saamas. Hoone esifassaad on tellinguis. Sisemus pakub hoopis teistsugust pilti. Ilusad värvilahendused, pastelsed toonid. Ainult ühte kaunimasse varaklassitsistlikusse saali piilume läbi lukuauku. Mõisapargi mänguväljakul muutume hetkeks lasteks.

Siniste allikate juures

Ekskursioonist osavõtjad Porkunis

Vennatapusõja lahingupaigal

Ronimislabürindid, kiikuvad sillad ja köied polegi ainult jõngermannide jaoks.

Järva—Jaani kahelööviline gooti stiilis kirik. Imetlust äratav luksuslik kantsel. Pühakud,

ümbrisetuna keerubitest ja nende all Mooses käsulaudadega. Oleme kuulanud järjekordse peatüki kunstiajaloo.

Lõunat sööme Järva—Jaani toidutares. Köht on tõesti tühi. Hirmväheste kroonide eest oi mis maitsev kõhutäis! Vähemalt pealinlasest õpetajad ei usu asja tõeks.

Vana kihelkonnakeskus Koeru. Koeru kirik. Kirikuvärvavas murtud latvadega kuused — leinakuused. Esivanemate kombid ja uskumused pole veel kadunud.

Ja nüüd vist reisi ilusaim hetk — siniallikad. Siit käisid esivanemad tõtt otsimas ja hinge kosutamas. Seisatame meigi ja kastame silmi. Meenub Ukuaru Minna.

Esimene reispäev hakkab õhtusse jõudma. Pea on nagu äsjalaetud aku. Imekaunis Porkuni ootab meid. Veel jaksame ronida piiskopilinnuse värvatorni, et kuulda Porkuni Kurtide Kooli minevikust ja tänasest päevast. Ülemisel korrusel asub paemuuseum. Kuigi meist keegi pole geoloogiliste terminitega sina peal, leiame kõik, et see hall ja ilmetu kivim on tegelikult kaunis kui marmor. Paekivi, meie rahvuskivi ja rahvuslik rikkus, meie püsijäämise sümboll

(Järg 4. lk.)

ÄOL ja EES

Laupäeval, 27. augustil toimus Tallinnas Soome Emakeeleõpetajate Liidu (ÄOL) ja meie seltsi juhatuse ühiskoosolek. Juttu tuli varem tehtust ja koostööplaanidest. Sõna võtsid ÄOL-i juhatuse esinaine Leena Kirstinä ja meie juhatuse esinaine Hoide Sikk. Leena Kirstinä kõnles oma seltsist ja koostööst meiega. Soome sõsarelts on suurem ja tal on ka kaks palgalist töötajat, mistõttu seltsi tegevus on ehk vilkam. Seltsi leht ilmub 6 korda aastas. Selle peatoimetaja viibis samuti Tallinnas.

Ühe koostöövõimalusena pakkus Leena Kirstinä uurimistöid, mida tehtaks nii siin – kui sealpool Soome lahte ning mille põhjal oleks võimalik teha suuremaid üldistusi. Et eesti ja soome keel on sugulaskesked ja grammatikagi pole väga erinev, oleks näiteks võimalik uurida, kuidas õpilased omandavad grammatilisi termineid.

Hoide Sikk rõhutas, et koostööd on ikka

tehtud: meie seltsi kevad – ja sügispäevadel on alati olnud külalisesinejaid Soomest. Osa on võetud ka suvistest ekskursioonidest. Seltsi tänavastele sügispäevadele on samuti oodata esinejaid ja külalisi Soome seltsist.

Jaana Õispuu avaldas arvamust, et üks koostöövõimalusi on aidata idapoolsetel soomeugrilastel korraldada emakeelset õpetust. Nii Soomes kui Eestis on juba kaua aega koostatud emakeeleõpikuid, meil liitub sellega veel endise NL-i kogemus. Kindlasti saaksime olla oma sugulasrahvastele kasulikud.

Kevadel liitusid Soomes Emakeeleõpetajate liiduga ka need pedagoogid, kes õpetavad soome keelt teise keelena või võõrkeelena. Ühenduse esindajana oli kohal juhatuse liige Tuula Torasvirta. Loodetavasti leitakse tulevikus ühine keel nii meie soome keele õpetajate kui ka nendega, kes õpetavad eesti keelt võõrkeelena. Eks probleeme ole kõigil ja ühiselt on neile kergem lahendusi leida.

Vestlusringis selgus, et õpetajate koostöö on tegelikult üsnagi tihe: on palju sõp-

ruskoole ning need suhted peaksid arene- ma. Kindlasti on veel nii Soomes kui Eestis koole, kes tahaksid sõprussidemeid sõlmida. ÄOL ja EES saaksid siin kaasa aidata, kui endast aga märku antakse. Hoopis huvitavaks võiks kujuneda õpetajate vahetus. On ju loomulik, et soome kirjandusest ja kultuurist oskab kõige paremini rääkida just soome õpetaja ja eesti kultuurist eestlane.

Soome ÄOL on aidanud palju meie seltsi, ent pole unustanud ka teisi sugulasrahvaid. Koguti raha, et kindida väga vajalik faksiaparaat Udmurdi Kultuuri Seltsile. Kingitust oli vastu võtnud meie fennougristide esindaja Andres Heinapuu, kes lubas selle ka õigesse kohta toimetada. Loodetavasti on tal see õnnestunud.

Mõned tunnid, mil soomlastel oli võimalik Tallinnas viibida, möödusid kiiresti. Palju jäi veel ütlemata, paljud otsad jäid lah-tiseks. Kindel on aga see, et kahe naaber- rahva emakeeleõpetajad leiavad alati kokkupuutepunkte. Koostöö kindlasti jätkub.

Ann Petermann

Kuidas kasutada emakeeletunnis arvutit

Üha enam jõuab koolidesse arvuteid. Ka meie selts on personaalarvuti omanik. Seda arvastades tasuks arutamiseks võtta teema „Arvuti ja emakeeleõpetus“.

Olen kasutanud tunnis arvuteid alates 1990. aasta jaanuarist, siis olid „Jukud“. Praegu on meie koolil õpilaste tarbeks nii värviliste kui ka mustvalgete kuvaretega erineva võimsusega 5 PC-d. TPU eesti keele ka-teedri magistrandina on minu teadustöö tee-maks „Kuidas kasutada arvuteid emakeele-tundides“.

Õpilastel on erinev suhtumine arvutisse

Noored nagu kogu ühiskondki on suhtumi-se arvutisse jagunenud kaheks.

Ühed on elanud arvutimaailma täielikult sisse, neil on ka kodus arvutid ning teised tõrjuvad arvutite kasutamist endast eemale või ehk siis tunnistavad ainult mängimist.

Tüdrukud ja poisid suhtuvad arvutisse eri-nevalt. Arvatakse, et arvutid tüdrukuid ei hu-vita. Tegelikult aga nõutakse paljudel nn. naiste aladel arvuti käsitsemise oskust (as-jaajamine, raamatupidamine jms.). Oma kogemustest lähtudes arvan, et esimesel kokkupuutel arvutiga on tüdrukud üsna pelglikud ning tunnevad end paremini, kui saavad mit-mekesi koos ühe arvuti taga olla. Edaspidi eelistavad tüdrukud rohkem tekstitöötlust ja vähesel määral andmetöötlust. Kõige vähem huvitab neid programmeerimine.

Poistega on vastupidine. Nemad ei soovi kunagi mitmekesi arvuti taga olla, vaid kõike katsetada üksi. Loomulikult meeldib neile ka programme koostada. Teisalt ei huvita neid teksti mehaaniline sissetrükkimine. Rohkem huvitab neid selle juures teksti kujundamine ja piltide lisamine.

Nõrgemad õpilased ja priimused suhtuvad samuti arvutisse erinevalt. Kui õpilased on arvutiga suhtlemisel ületanud esmase bar-jääri, meelitab see teda õppima.

Kooli on kritiseeritud selle eest, et ta ei õpe-ta andekaid nende eelduste kohaselt, vaid et õpetus sujub keskpäraste või isegi nende jär-gi, kes arenevad aeglasemalt. Arvutid anna-

vad andekatele lisavõimalusi edeneda isiku-päraselt ja individuaalselt. Kuid eriti andeka-test ei tohi kasvatada ennast täis ja isekaid üksikisikuid, kuigi nad võivad kodus saada moodsa arvutustehnika abil ühenduse maail-ma mis tahes andmepangaga. Seega peab kool pidama igal ajal silmas ka oma kasvata-misrolli.

Teisel pool on arvuti võrratu abivahend tugiõpetuses, näiteks kirjutamishäiretega õpilaste õpetamisel. Õpilased saavad klahvile vajutades oma tööga lihtsamalt hakkama.

Seega annab arvuti uusi võimalusi õpetu-se diferentseerimiseks. Erinevused kindlasti kasvavad, kui igaüks areneb oma võimalus-te ja rütmi järgi, mida tuleb pidada positiiv-seks nähtuseks.

Õpetaja roll muutub

Lähtuda tuleb põhimõttest, et arvuti on õpetajale üks võimalikke abivahendeid, mit-te tema asendaja.

Õpetaja roll muutub. Teadmiste jagamise ülesanne muutub tal juhendaja või konsul-tandi omaks. Ta ei pea ise kõike teadma. Tähtsam on see, et ta oskab juhatada õpila-si teadmiste allikaile.

Alguses võime olla isegi sellises olukorras, mida koolis enne pole olnud: õpetaja ja õpi-lase rollid segunevad. Mõned õpilased on arvutite haldamises õpetajatest osavamad. SEDA EI TOHI KARTA.

Õpetaja peab oskama valitseda õpetami-se ja õppimise põhialuseid ja peab suutma suunata arvuti abil moodustuvat teadmist õppeprotsessi osaks. Nii suur muutus nõuab õpetajalt eelarvamusteta suhtumist arvutis-se. Õnnestumine annab uut usku oma töö-sse.

Alustada tuleks õpetajate täienduskoolist, eesmärgiks kasvatada õpetajast arvuti kasu-taja. Arvuti ei saa koolis juurduda, kui õpeta-jad ei võta seda töö abivahendina omaks.

Kas õppimistulemused paranevad?

Arvuti ei ole ainuõige ja kõikvõimas, arvu-(Järg 4. lk.)

Huvi eesti keele ja kultuuri vastu

tekis mul Oulu ülikoolis, kus õppisin 25 aastat tagasi. Eesti keelt õpetas Ellen Noot Tallinnast. 1969. aastal korraldasime ekskur-siooni Tartusse, kus tutvusime eesti filoloogidega, kellega on sõprussidemed seni säili-nud. Käisin sageli Tallinnas, lugesin eesti kir-jandust, ajalehti ja ajakirju.

Oulu Ülikoolis oli viis estofiili. Kord näda-las oli meil eesti keele ring, tõlkisime P.–E. Rummo „Tuhkatriinümängu“ soome keelde, kuid see jäi trükisõnna panemata.

Kui minult küsitakse, kuidas omandasin eesti keele oskuse, vastan, et olin eelmises elus eestlane. Tahtsin osata nii hästi eesti keelt, et suudaksin vabalt suhelda iga eest-lasega. Arvasin, et miljon eestlast ei õpi soo-me keelt, aga üks soomlane ehk omandab eesti keele enam-vähem.

80-ndail aastail tekkis isegi põhjasoom-lastel eestlastest kirjasõpru. Nad soovisid rahvaülikoolis omandada eesti keelt ning 1987. aastal kutsuti mind õpetajaks. Nii al-gas mu esimene kursus. Hiljem olen mitmel pool eesti keelt õpetanud. Igal aastal on nii uued kui vanad õpilased. Kõige noorem on 9- ja vanim peaaegu 80-aastane. Õpikuks oli alguses raadiokursus „Eesti ring“, hiljem Taro-Laanpere „Saagem tuttavaks“ ning raadio- ja TV kursus „Tere!“

Nad soovivad eesti keelt õppida, neil on lihtsalt huvi, selle pärast Eestis iseseisvus.

Tutvusin Hoide Sikuga, kui ta oli Oulus õp-pejoud. Temalt kuulsin seltsist ja selle huvi-tavatest üritustest. Esimest korda käisin EES-i sügispäevadel Viljandis, kus tundsin end koduselt ja leidsin endale tuttavaid. 1991. aastal võeti mind EES-i liikmeks.

Püüan paar korda aastas üritustel käia. Tunnen, et need pakuvad mulle niisugust ra-huldust, millest ei osanud unistadagi. Olen nüüd kursis eesti õpetajate oludega, mul on kultuurielamused ja sõprussidemed. Minu parimad „turismireisid“ on olnud EES-i su-veekursioonid.

Olen rõõmus, kui saan pakkuda teavet ka soome koolilude ja –probleemide kohta.

Haapavesi, august 1994 Maina Kivioja

Eesti Kirjanduse Selts eile ja täna

1907. aasta 6. augustil asutati Tartus Eesti Kirjanduse Selts. Poolteist aastat oli läinud, kuniks Jaan Tõnissoni öeldud mõte sai teoks. Mõõdus veel nii mõnigi aasta, enne kui pandi sisuliselt käima kirjanduse, keele- ja ajalootoimikond ning jõuti „Eesti Kirjanduse“, „Elava Teaduse“ ja muu niisuguse väljaandmiseni. Niisiis tundus 1940. aastal, mil liikmeid oli üle poolteise tuhande, et EKS-i paremad päevad on veel ees, kuid nõukogude võim sulges seltsi.

EKS taastati H. Visnapuu eestvõttel sõjajärgsel Saksamaal Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Seltsi nime all. Kahjuks hääbus aktiivne tegevus mõne aasta pärast. 1960. aastatel käis samasuunaline mõte Eesti haritlasringkondadest läbi, kuid teoks see kahjuks ei saanud.

Seltsi taasloomiseks hakati tegema ettevalmistusi 1992. aastal. Ülikooli arstiteaduskonna professori Kaljo Villako, kirjandusmuuseumi toonase direktori Peeter Oleski ja ajakirja „Akadeemia“ peatoimetaja ja kirjanik Ain Kaalepi eestvõttel jõuti sama aasta 18. detsembril

EKS-i taasasutamiseni. Peagi hakati korraldama kirjandusüritusi: toimus Arvo Mägi loomingut analüüsiv konverents, tähistati Gustav Suitsu 110. sünniaastapäeva jne.

Käesolevat aastat alustati Ilmar Talve ja Raimond Kolga sünnipäevale pühendatud ettekandeõhtuga. Märtsi alguses kuulati Olev Remsu ülevaadet 1993. aasta proosast, aprillis saadi trükikojast kätte Eesti Kirjanduse Seltsi XXIV aastaraamat (1993).

Algust tehti ka kahe uue sariüritusega. Huviga võeti vastu noorurijate ettekanDED, esinesid üliõpilased ja magistrandid. Sari jätkub sügissemestril nagu kirjanduspäevade korraldamine koolideski, mis oli teine uudisettevõtmine. Kevadel oldi nõu ja jõuga abiks ürituse organiseerimisel Tartu 22. ja 8. keskkoolis ning Kärklase ja sealses keskkoolis. Kuuldavasti jäid nii õpilased kui õpetajad rahule.

Üks EKS-i tegevussuundi ongi äratada huvi kirjanduse vastu ja tutvustada seda, eriti koolides. Lisaks aidatakse korraldada kirjandusõpetajate täienduspäevi. 9.

septembril räägiti Tartus Lõuna-Eesti õpetajatele Eesti uuemast luulest ja proosast ning käsitleti uuesti kultuurisüta-sioonist lähtuvalt eesti nõukogude kirjan-dust ja 20. sajandi vene kirjandust.

EKS-il on kavas edaspidigi korraldada selliseid üritusi, seepärast oleme tänuli-kud ettepanekute eest.

Äsja oli Tartus arbujaid küsitlev konve-rents üldpealkirjaga „Marginaalid kesk-mele. Arbujad.“. Kahele päevale oli pla-neeritud kuusteist ettekannet.

Lähemas tulevikus kavatseb EKS alus-tada loengusarja kirjandusteooria uuematest suundadest ning korraldada noorte kirjandusteadlaste uurimustööde võisluse.

Nagu näha, mõtteid on ja tööd jätkub. Kõik, kellel on huvi ja tahtmist Eesti Kir-janduse Seltsi tegemises kaasa lüüa, võivad astuda seltsi liikmeks. Meie aad-ress on EKS, Vanemuise 19, Tartu EE2400.

Kalle Viik,

EKS-i teaduslik sekretär

Kas tunned maad...

(Algus 2. lk.)

Soojas suveõhtus seisame järve kaldal ja kuulame vanu legende Porkuni preilist. Lei-dub neidki, kes järveveest mõnu tunnevad ja õhtuhämaruses paadisõidu teevad. Suur tänu võõrustajatele lahke vastuvõtu, kosti ja õomaja eest!

19. juuli. Uus päev. Enne teeleasumist tee-me ühispildi. Peagi vurab buss läbi Porkuni väljade, kus 1944. aasta sõjasügisel leidsid aset verised tapatalgud. Tagasihoidlik rist Vistla kalmul kõneleb sõnadeta. Mõõda hom-mikukastest rada lahkume mõtlike ja tõsiste-na.

Väike-Maarja kihelkonnakoolis, kus Jakob Tamm õpetas Anton-Hansen Tammsaarele Juhan Liivi, on nüüd muuseum, mis üksnes tunnustust ja kiidusõnu väärib. Omaaegse ki-helkonna kultuurilugu on hoolsalt talletatud.

Vao. Paekivist laotud kõrge hall ehitis on 14. sajandist pärinev vasallide tornela-mu. Meiegi tunneme end siin koduselt, kui istume pika laua taga loomanahkadega kae-

tud toolidel. Need viis sajandit!

Kiltsi mõisahooned ja park oma rohkete al-likatega. 16. sajandil oli loss Gilseni perekon-na omand. Siit ka nimi Kiltsi. 19. sajandil kuu-lus mõis vene meresõitjale Krusensternile. Praegune peremees on Kiltsi kool.

Simuna kiriku juures me enam ei üllatugi, et ukseid on valla. Orelihelide saatel sisene-me kirikusse. Oleme oodatud.

Reis hakkab lõpule jõudma. Käime veel Muugal ja Kadriinas. Pisut hämmeldunult sei-same emakeele ausamba juures. Selline ta siis ongi! SÕNA SEOB. Sõna sidus meidki nende kahe päeva jooksul ühtseks uudishi-mulikuks ja sõbralikuks pereks.

Südamlik tänu Veljo Rannikule — me ei tea temast paremat. Aitäh alati abivalmis ja rõõmsameelsele bussijuht Reinule ning sel-le sõidu organiseerijale — Emakeeleõpetaja Seltsile.

Sõidu kaasa teinuil oli kahju neist, kes koju jäid. Kuid uued reisirid on ju ees!

LILIAN AUN

PÕHIFAKTE...

Setumaale — Petserisse ja Värskasse.

9.—10. oktoober 1992 — sügispäevad Tallinnas teemal „Kirjandusõpetuse hetke-seis ja perspektiivid“. Vastuvõtt Soome Vaba-riigi suursaadiku KAURINKOSKI juures.

12. detsember 1992 — jõulupuu Pärnus.

26.—27. märts 1993 — kevadpäevad Narvas, kus vaetakse eesti keele õpetamise-ga seotud probleeme.

19.—21. juuli 1993 — ekskursioon Hiiu-maale. Toredad kohtumised Ave Alavainu, Ellen Niidu, Jaan Krossi ja Ott Arderiga.

29.—30. oktoober 1993 — sügispäevad Tallinnas. Keskendatakse kirjandusõpetuse küsimustele ja tekstiloomele. Kohtutakse Andres Langemetsa ja Aksel Tammega. Aas-takoosolekul valitakse uus juhatus.

11. detsember 1993 — jõuluõhtu Ääs-mäe koolis, külaliseks Leelo Tungal.

25.—26. märts 1994 — kevadpäevad Tal-linnas Rahvusraamatukogus teemal „Keele-kasutus contra norming“.

19.—20. juuli 1994 — ekskursioon Järva-ja Lääne-Virumaal Veljo Ranniku juhtimisel.

In memoriam

KALJU KULD

6. september 1934 — 29. juuni 1994

Kuum suvehari tõi EES-i liikmetele kurva sõnumi: oleme jäädavalt kaotanud oma selt-si asutajaliikme, endise juhatuse ja praeguse revisjonikomisjoni liikme Kalju Kulla.

Õpetaja Kalju Kuld oli sündinud Jõgevamaal Elasveres ja lõpetanud Tartu Ülikooli eesti filoloogina. Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta lühikest aega Sadala koolis, alates 1966. aastast aga Tapa 1. Keskkoolis.

Nii meie selts kui ka kool on kaotanud suure isiksuse, vaimsuse kandja. Kalju Kuld oli julge sõna ja sirge seljaga mees, ta kaitses inimesi, kes jäid elule jalgu. Kolleegina tund-sime teda heatahtliku nõuandja, siira ja autoriteetse inimesena. Kalju Kuld oli alati aldis kõige uuema ja kasutas oma töös uusi ideid. Aineõpetajana oli ta tugev ja otsiva vaimu-ga pedagoog, kelle õpilased said edukalt kõrgkoolidesse.

Kalju Kuld elas sügavalt kaasa ühiskonna valuprobleemidele, kuuludes isamaalaste hulka. Sama aktiivselt sekkus ta EES-i tegevusse, võttes alati sõna, avaldades radikaal-selt oma arvamust. Kalju Kulla sõnaseadmisoskust jääb meenutama EES-i kroonika-raamatu algus.

Kuidas kasutada...

ti on masin. Õppeprotsessi loomulik osa on inimlikkus. Arvuti võib olla vaid stimuleeriv vahend, mis muudab õpilase passiivsest vastuvõtjast ja teadmiste kogujast aktiivseks õppijaks, teadmise kasutajaks.

Infoühiskond nõuab arvuti kasutamise os-kust. Õppimistulemusi ei paranda mitte arvu-tustehnika kasutamise oskus, vaid pedagoog-iliselt õiged programmid. Sel juhul võib õpi-lane vabaneda õpetaja või õpiku autoritaarsest mõjust, ta saab aru, et tööd või õppimise saladused ei sõltu ainult neist.

Piret Hiisjärv,

Ääsmäe kooli õpetaja,

TPÜ magistrand